

MONITOR NIEMCY 2/2/2023

Luty 2023

Tytus Jaskułowski

Przemówienie Kanclerza Olafa Scholza na Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa 2023

1. Kanclerz Republiki Federalnej od początku bieżącego roku w wystąpieniach publicznych usiłuje zaprezentować RFN jako państwo pozostające w awangardzie pomocy i politycznego wsparcia dla Ukrainy. Nadal jednak wątki jego kluczowych przemówień, takich jak te zaprezentowane w trakcie światowego forum ekonomicznego w Davos, każą przypuszczać, iż poza elementami protokołarnymi Niemcy nie zmieniają zasad prowadzenia polityki zagranicznej, do zachowania rezerwowej opcji powrotu do uporządkowanych relacji z Rosją włącznie.

2. Znamienne pozostaje, iż nie zaprezentowano w Monachium, pomimo wcześniejszych zapewnień, żadnego nowego dokumentu rządowego dotyczącego funkcjonowania Niemiec w zmieniających się dynamicznie realiach polityki międzynarodowej. Wystąpienie kanclerza pozostawało ponadto w cieniu coraz bardziej otwarcie sygnalizowanego w mediach sporu wewnątrz koalicji pomiędzy Scholzem a ministrem spraw zagranicznych.

3. Pozornie spór ten jest bezprzedmiotowy. To kanclerz decyduje o wytycznych w polityce zagranicznej, a MSZ RFN to jedynie urząd o charakterze pomocniczym i wykonawczym. Tym niemniej osłabienie SPD po wyborach landowych w Berlinie i nakładająca się czasowo na okres po konferencji w Monachium tzw. „polityczna środa popielcowa”, tj. jeden z istotnych i zwyczajowych w RFN terminów ostrych polemicznych wystąpień szefów partii – z zasady bezpardonowo atakujących przeciwników w rządzie i poza nim, będzie oznaczał zaostrzenie polemiki pomiędzy koalicjantami.

4. Scholz powtórzył w Monachium sekwencję poglądów prezentowanych od początku 2023 r. – brzmiały one równie dobrze, co banalnie, nie odnosząc się do rzeczywistych problemów. Pozytywne i warte zauważenia jest oczywiście wskazanie na przyszłość Ukrainy w UE i powtarzane przy każdej możliwej okazji skali zachodnio-niemieckiej pomocy dla uchodźców. Tyle tylko, że przeczy temu narracja o domniemanej największej [sic!] pomocy wojskowej. Nie da się tego połączyć z problemami związanymi z dostarczaniem ciężkiej broni, np. czołgów albo zakończonym niczym, poza skandalami w jego trakcie, berlińskim „szczytem do spraw uchodźców”. Nie podjęto tam żadnych decyzji co do finansowania pomocy, samorządy wskazały na brak możliwości udzielania uchodźcom dalszego wsparcia. Jedyny efekt spotkania, to zaś klasycz-

na biurokratyczna formuła powołania kolejnych gremiów mających zajmować się tematem.

5. Wyraźnie skierowane na przyszłość, stały się zwroty kanclerza, iż nie można doprowadzić do konfliktu Rosji z NATO oraz należy bilansować wsparcie militarne dla Ukrainy z jednoczesnym unikaniem eskalacji walk. Scholz podkreślił przy tym zgodność tego stanowiska z polityką USA. Tyle tylko, iż pojęcie balansu może oznaczać tylko taką pomoc dla Ukrainy, która wymusi na niej podjęcie z Rosją rozmów pokojowych nie pozwalając jedynie na wygranie wojny przez Rosję. Ponadto balans ów otwiera RFN możliwość przeciągania debaty albo dystansowania się wprost od pomysłu przekazywania Ukrainie nowych typów uzbrojenia, np. samolotów bojowych.

6. Kanclerz nie zapomniał dodać swojego przekonania o RFN jako państwie realizującym przez swoje zaangażowanie, przywódczej roli w Europie. Zapomniał już jednak odnieść się do kwestii tego, czy RFN będzie gotowe wydać na zbrojenia więcej niż przewidziana i akceptowana wartość 2% PKB. Ciekawy stał się też zwrot o potrzebie posiadania w Niemczech i Europie rozwiniętego przemysłu zbrojeniowego. Może być to interpretowane jako kolejny element odtwarzania pozycji gospodarczej RFN w dotychczas niedoinwestowanych sektorach, co pozwalałoby zarazem Republice Federalnej budować strategiczne przewagi konkurencyjne w Europie.

7. Scholz powtórzył przy okazji znane z innych wystąpień hasła dotyczące rozwiązywania konfliktów w bliskim sąsiedztwie, zwracania uwagi na głosy płynące z regionu Ameryki Łacińskiej względnie dialogu z państwami tego obszaru. Nie można jednak oczekiwać, iż potrzeby gospodarcze RFN doprowadzą do tego, iż, w imię solidarności z innymi regionami, Republika Federalna zrezygnuje z własnych mechanizmów protekcyjnych.

8. Jedynym istotnym postulatem związanym z wystąpieniem kanclerza jest wątek o wspólnych działaniach dotyczących wsparcia dla Ukrainy. Ponieważ zaś RFN mogą z dystansem podchodzić do nowych inicjatyw takowego, niezbędnym jest prowadzenie, np. przez Polskę, takich działań wewnątrz NATO, które doprowadzą do tego, iż konsultacje na szczeblu wielonarodowym będą elementem rozwoju, a nie hamowania wsparcia dla Ukrainy.